

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту вищої освіти
Національної академії педагогічних
наук України

Ірина ДРАЧ
«11» серпня 2025 р.

ВИСНОВОК

рецензентів Інституту вищої освіти НАПН України про дисертацію ДУДІНОЇ Оксани Валеріївни на тему «Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців з медицини в університетах Китаю та Японії», представленої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, за результатами попередньої експертизи.

11 серпня 2025 р.

Рецензенти Інституту вищої освіти НАПН України:

доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, головний науковий співробітник відділу взаємодії вищої освіти та ринку праці Інституту О. Г. ЯРОШЕНКО,

доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу взаємодії вищої освіти та ринку праці Інституту О. М. ОТИЧ,

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник відділу забезпечення якості вищої освіти, перший заступник директора Інституту О. М. СЛЮСАРЕНКО,

ознайомившись із дисертацією ДУДІНОЇ Оксани Валеріївни на тему «Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців з медицини в університетах Китаю та Японії» та її публікаціями, дійшли висновку:

1. Новизна наукових положень і результатів, отриманих особисто здобувачем і поданих на захист, полягає у тому, що:

уперше:

- виявлено ключові *тенденції* розвитку системи медичної вищої освіти в Китаї та Японії (*інтернаціоналізація освітніх програм через гармонізацію з міжнародними стандартами* – узгодження навчальних планів та освітніх програм відповідно до міжнародних стандартів медичної вищої освіти для удосконалення якості підготовки та підвищення конкурентоспроможності випускників; *цифрова трансформація медичної вищої освіти, зокрема через впровадження штучного інтелекту* – використання сучасних цифрових

технологій та штучного інтелекту для удосконалення підготовки з діагностики, лікування та симуляційного навчання; *розвиток комунікативної компетентності як ключового елемента успішної взаємодії з пацієнтами* – формування у здобувачів медичної вищої освіти умінь і навичок ефективного спілкування з пацієнтами, враховуючи психологічні особливості, демографічні характеристики, а також виклики надзвичайних і кризових ситуацій; *запровадження континуальної медичної освіти для професійного розвитку* – можливість постійного вдосконалення компетентностей фахівців з медицини впродовж професійної кар'єри);

- визначено та обґрунтовано *теоретичні засади* підготовки фахівців з медицини в університетах Китаю та Японії:

- *систему принципів*: інтеграції теоретичної та практичної підготовки, постійної гармонізації стандартів медичної вищої освіти з міжнародними вимогами (BOOЗ, WFME), пацієнтоорієнтованості, інтеграції підходів традиційної та сучасної медицини, соціальної відповідальності, інтегративності гуманітарних і медичних наук у професійній медичній підготовці, континуальності медичної освіти, міждисциплінарності медичної освіти, адаптивності медичної вищої освіти до зростання частки населення літнього віку, до надзвичайних ситуацій та криз, зокрема пандемій, воєнних і післявоєнних викликів;

- *закономірності*: гармонійне поєднання в освітньому процесі підходів традиційної та сучасної медицини на основі принципів пацієнтоорієнтованості та адаптивності покращує якість професійної підготовки фахівців з медицини; впровадження освітніх моделей, орієнтованих на інтеграцію клінічної підготовки з раннім залученням здобувачів медичної вищої освіти до науково-дослідної діяльності, сприяє підвищенню рівня сформованості їхніх дослідницьких компетентностей, здатності до критичного оцінювання медичних даних і впровадження інновацій у клінічну практику; інтеграція штучного інтелекту в медичну вищу освіту сприяє формуванню індивідуальних освітніх траєкторій для розвитку дослідницьких і комунікативних компетентностей та підвищенню ефективності оволодіння професійними компетентностями на засадах доказової медицини;

- *сукупність підходів* до професійної медичної підготовки: компетентнісний, етико-гуманістичний, міждисциплінарний, індивідуальний, студентоцентризований та адаптивний підходи до організації освітнього процесу; цифровий підхід до викладання і навчання;

- *моделі* поглибленої клінічної підготовки.

- визначено та обґрунтовано *методичні* засади підготовки фахівців з медицини в провідних університетах Китаю та Японії:

- сегментоване клінічне стажування, що забезпечує поступове занурення в практичну діяльність;

- актуалізація (цілеспрямоване оновлення та адаптація змісту і форм освітнього процесу) навчальних планів та освітніх програм на основі інновацій, потреб здобувачів і вимог системи охорони здоров'я, побудови гнучкої освітньої траєкторії через вибір освітніх компонентів;

- інтернаціоналізація освітніх програм та інтеграція міжнародного академічного співробітництва в освітній процес;

- *технології* викладання і навчання: цифрові, зокрема застосування штучного інтелекту, що забезпечують симуляційне навчання та підготовку з діагностики, лікування у віртуальному форматі;

- *методика* розвитку комунікативної компетентності, передусім з медичної комунікації;

- *методи і технології* континуальної медичної освіти.

- створено *концептуальні моделі* підготовки фахівців з медицини на бакалаврському та магістерському рівнях в Україні, які базуються на теоретичних і методичних засадах такої підготовки в Китаї та Японії з урахуванням національної специфіки;

удосконалено:

- поняттєво-термінологічний апарат, а саме визначення понять: «фахівець з медицини» – це особа, яка має відповідну медичну вищу освіту бакалаврського або магістерського рівня та займається професійною діяльністю в галузі охорони здоров'я, володіє широким спектром клінічних компетентностей та здатністю надавати всебічний і якісний догляд за пацієнтами, демонструє глибоке розуміння професійних та етичних стандартів, володіє комунікативною, управлінською, інформаційною, дослідницькою, емоційною, традиційно-медичною та цифровою компетентностями, прагне до постійного професійного зростання; «професійна кваліфікація фахівця з медицини» – це комплексний показник, який визначає певний перелік компетентностей та рівень їх розвитку, що формуються через відповідну медичну освіту, спеціалізовану підготовку, континуальну медичну освіту та практичну діяльність, підтверджений відповідними документами про освіту та про кваліфікацію, та дозволяє здійснювати професійну діяльність у сфері медицини; «професіоналізм фахівця з медицини» – це здатність поєднувати застосування спеціальних компетентностей з дотриманням етичних принципів і науково обґрунтованих клінічних вказівок, ураховуючи індивідуальні особливості пацієнтів (гендерні, соціальні, етнічні й емоційні аспекти), для

прийняття оптимальних рішень і забезпечення високоякісної медичної допомоги; «професійні характеристики фахівця з медицини» – це система показників професійної діяльності фахівця з медицини на основі стандартів досконалості у виконанні професійних обов'язків, зокрема підтримки добробуту й здоров'я пацієнтів, довіри у відносинах між лікарем і пацієнтом; «континуальна медична освіта» – це система перманентного професійного розвитку фахівців з медицини, що охоплює всі етапи навчання від бакалавра до післядипломної підготовки, і незалежно від їхнього здобутого ступеня вищої освіти, спрямована на модернізацію, оновлення та вдосконалення професійної компетентності, необхідної для забезпечення високоякісної медичної допомоги.

набули подальшого розвитку:

- рекомендації щодо впровадження інновацій в систему медичної вищої освіти України на основі досвіду підготовки фахівців з медицини в Китаї і Японії (зокрема запровадження симуляційних тренувань, цифрових медичних технологій, інтеграції традиційної медицини).

2. Теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації.

Результати дослідження дозволили сформулювати цілісне уявлення про теоретичні та методичні засади підготовки фахівців з медицини в провідних університетах Китаю і Японії. Одержані дослідницькі результати сприятимуть розробленню науково обґрунтованих стратегій розвитку медичної вищої освіти в Україні та формулюванню рекомендацій для її удосконалення, впровадженню інноваційного досвіду цих країн у національну систему вищої освіти на основі запропонованих концептуальних моделей підготовки фахівців з медицини на бакалаврському та магістерському рівнях та слугуватимуть основою для подальших наукових досліджень у сфері медичної підготовки.

Практичне значення результатів докторської дисертації полягає у представлених науково обґрунтованих рекомендаціях для використання при розробленні та вдосконаленні нормативно-правової бази медичної вищої освіти в Україні; у розроблених автором методичних матеріалах і навчальних посібниках, упроваджених до освітнього процесу в Донецькому національному медичному університеті (довідка від 15 січня 2025 р. № 67), а саме: методичних рекомендаціях до самостійної роботи з дисципліни *«Іноземна мова за професійним спрямуванням (англійська)»* для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 221 «Стоматологія»; тестових завдань для підготовки до ліцензійного іспиту КРОК 1 зі спеціальності 222 «Медицина»; навчального посібника *«English for Professional Purposes: Dentistry»* для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 221 «Стоматологія». Зазначені матеріали сприяють формуванню фахової іншомовної компетентності здобувачів освіти медичних

спеціальностей та є практичним інструментом розвитку комунікативної компетентності, реалізації компетентнісного та міждисциплінарного підходів у професійній підготовці.

Теоретичні та методичні засади організації континуальної медичної освіти, розвитку комунікативної та професійної компетентностей фахівців з медицини, інноваційні методи викладання і навчання, представлені в дисертаційному дослідженні та навчально-методичних публікаціях, використано в Кіровоградському медичному фаховому коледжі ім. Є. Й. Мухіна (довідка від 1 липня 2024 р. № 439/д), Донецькому національному медичному університеті (довідка від 15 січня 2025 р. № 67), Запорізькому державному медико-фармацевтичному університеті (довідка від 31 січня 2025 р. № 01/470), Одеському національному медичному університеті (довідка від 13 лютого 2025 р. № 06-07/09).

Дисертація «Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців з медицини в університетах Китаю та Японії» відповідає вимогам, передбаченим пунктами 7 та 9 Порядку, а саме:

- є кваліфікаційною науковою працею, виконаною здобувачем самостійно;
- містить наукові положення та нові науково обґрунтовані результати у галузі теорії та методики професійної освіти, які були одержані автором особисто, мають практичну і теоретичну цінність і підтверджуються документами, що засвідчують проведення авторського дослідження;
- включає обґрунтовані висновки, сформульовані на основі достовірних результатів, здобутих автором;
- характеризується єдністю змісту та логіко-сміисловою завершеністю викладеного матеріалу;
- свідчить про особистий внесок здобувача у розв'язання актуальної теоретичної та прикладної проблеми підготовки фахівців з медицини у міжнародному контексті;
- виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності, з належним рівнем цитування та посиланнями на джерела, використані у процесі дослідження.

3. Відповідність дисертації науковій спеціальності та профілю спеціалізованої вченої ради. Подана О. В. ДУДІНОЮ дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за своїм змістом відповідає затвердженому МОН паспорту наукової спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти та профілю спеціалізованої вченої ради Д 26.456.02 Інституту вищої освіти НАПН України.

4. Кількість наукових публікацій, опублікування результатів докторської дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою докторської дисертації. Основні результати дисертації відображено в 44 наукових і методичних працях, із них: 5 статей у фахових виданнях категорії «А» України та закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus (3 – у співавторстві), 2 статті в наукових періодичних виданнях інших держав, проіндексованих в інших базах даних, 16 статей у наукових фахових виданнях категорії «Б» України (5 – у співавторстві), 14 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій (6 – у співавторстві), 2 навчальні посібники (1 – у співавторстві), 2 методичні рекомендації (1 – у співавторстві).

Дисертаційна робота є самостійним завершеним науковим дослідженням. Наукові результати, розробки, висновки та рекомендації, що викладені в дисертації та виносяться на захист, одержані автором особисто. В опублікованих у співавторстві працях внесок здобувача полягає: у статті Дудіна О. В., Габорець О. А. Педагогічні умови формування самовдосконалення майбутніх лікарів засобами інформаційних технологій. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (203). 2022. С. 51-56. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-203-51-56> – виокремлення показників готовності майбутніх лікарів до самовдосконалення; у статті Дудіна О. В., Габорець О. А., Лунгол О. М. Критерій та показники готовності майбутніх висококваліфікованих фахівців до самовдосконалення засобами інформаційних технологій. *Наука і техніка сьогодні. (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал*. 2023. № 1(15). С. 141-150. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-1\(15\)-141-150](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-1(15)-141-150) – розроблення показників готовності майбутніх фахівців до саморозвитку; у статті Дудіна О. В., Пишногуб М. В. Спеціалізація магістрів у галузі медицини в закладах вищої освіти Китаю. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр.* Класичний приватний університет. Вид-й дім «Гельветика»: Запоріжжя, 2021. Вип. 76, Т. 1. С. 115-118. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.76-1.21> – визначення особливостей спеціалізації магістрів у медичних закладах Китаю; у статті Дудіна О. В., Пишногуб М. В. Сучасні тенденції у підготовці медичних спеціалістів у Японії. *Педагогічні науки: зб. наук. пр.* Херсонський державний університет. Вид-ий дім «Гельветика»: Івано-Франківськ, 2023. Вип. 103. С. 21-26. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2023-103-3> – виявлення шляхів адаптації японського досвіду в підготовці фахівців з медицини в Японії; у методичних рекомендаціях Дудіна О. В., Пишногуб М. В., Самойленко О. В. *Методичні*

рекомендації до навчального посібника. «Тестові завдання для підготовки до екзамену з англійської мови КРОК 1 по спеціальності 222 Медицина. Кропивницький: Видавець Лисенко В. Ф., 2023. 84 с. – формування відповідей до тестів для підготовки фахівців з медицини для іспиту КРОК 1; у навчальному посібнику Дудіна О. В., Пишногуб М. В., Самойленко О. В. Тестові завдання для підготовки до екзамену з англійської мови КРОК 1 по спеціальності 222 Медицина. *Навчальний посібник*. Кропивницький : видавець Лисенко В. Ф., 2023. 130 с. – розроблення тестів для підготовки фахівців з медицини для іспиту КРОК 1; у статті Дудіна О. В., Стрельченко Л. В. Методи викладання іноземних мов у медичних закладах вищої освіти. *Сучасний стан та перспективи розвитку природничих дисциплін в медичній освіті: Матеріали III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції з міжнар. участю*, м. Кропивницький, 18 березня 2022 р. / за ред. Л. П. Суховірської. Кропивницький : ПП «Ексклюзив-Систем», 2022 р. С. 70-73. [Електронний ресурс]. URL: <https://drive.google.com/file/d/1VD0IllcBvuJyGlcVtwPdkzVOyQbYsReK/view> – опис методів викладання іноземних мов у медичних університетах; у статті Дудіна О. В., Стрельченко Л. В. Професійна кваліфікація фахівців медичної галузі та ефективність їхньої діяльності. *Scientific Collection «InterConf»* (89) : with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference «Global Approach to scientific Research» (December 04-05, 2021). Salvador, Brazil : Ramallete, 2021. P. 150-151. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.interconf.top/documents/2021.12.4-5.pdf> – визначення адаптації лікарів до викликів, пов'язаних із пандемією Covid-19; у статті Дудіна О. В., Стрельченко Л. В. Професійні характеристики фахівців у галузі медицини. *Scientific Collection «InterConf»* (88) : with the Proceedings of the 10th International Scientific and Practical Conference «Scientific Horizont in the Context of Social Crises» (November 25-26, 2021). Tokio, Japan : Otsuki Press, 2021. P. 103–104. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.interconf.top/documents/2021.11.25-26.pdf> – аналіз ключових аспектів професійної діяльності лікарів, що впливають на їх ефективність і якість надання медичних послуг; у статті Дудіна О. В., Стрельченко Л. В. Професіоналізм та професійні характеристики лікаря. *Scientific Collection «InterConf»* (86) : with the Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference «Scientific Paradigm in the Context of Technologies and Society Development» (November 18-19, 2021). Geneva, Switzerland: Protonique, 2021. P. 177–178. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.interconf.top/documents/2021.11.18-19.pdf> – виявлення шляхів удосконалення безперервної медичної освіти; у статті Дудіна О., Силюга Л. Особливості системи вищої медичної освіти в Японії: дослідження та висвітлення. *Scientific Collection «InterConf»*, (162). 2023. С. 91-93. [Електронний

ресурс]. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/4039/4076> [65] – виокремлення характеристик підготовки магістрів з медицини в Японії; у статті Dudina O. V., Stefanie E. N. Professional competences and professional characteristics physician. *Тенденції розвитку психології та педагогіки: матеріали міжнар. наук.-практ. конференції* (м. Київ, Україна, 6-7 листопада 2020 р.). Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2020. Ч. 1. С. 49-51. – розроблення рекомендацій для розвитку комунікативних компетентностей через безперервну медичну освіту; у статті Dudina O., Haborets O., Lunhol O. Digitalisation and Professional Training of Medical Specialists in Ukrainian Universities: A Case Study in Health Education. *Sci Herald Uzhhorod Univ Ser Phys*, 2024. № 55. Р. 2576-2587. DOI: <https://doi.org/10.54919/physics/55.2024.257xp6> – визначення принципів ефективної підготовки фахівців в умовах цифровізації освітнього процесу; у статті Dudina O., Haborets O., Strelchenko L., Mazurenko O., Pyshnohub M. The Role of Information Technology in the Training of Healthcare Professionals. *Journal of Higher Education Theory and Practice*, 2022. № 22(6). Р. 103–112. DOI: <https://doi.org/10.33423/jhetp.v22i6.5232> – аналіз праць зарубіжних науковців щодо використання інформаційних технологій у підготовці медичних фахівців; у статті Dudina O., Strelchenko L., Dudin A. Development of Communication Competence in Foreign Medical Students at English for Careers Classes. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 2022. № 14(1). Р. 339-355. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/522> – розроблення методики розвитку комунікативної компетентності в іноземних здобувачів медичної вищої освіти; у статті Dudina O. V., Haborets O. A., Lunhol O. M. Digitalization and professional training in Ukrainian universities: a case study in the health sector. (2024). *Наукові інновації та передові технології* (Серія «Управління та адміністрування, Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»): журнал. 2024. Вип. 1(29). С. 560–572. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-1\(29\)-560-572](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-1(29)-560-572) – аналіз особливостей професійної підготовки у медичному секторі українських університетів.

4. Матеріали кандидатської дисертації «Підготовка фахівців з технічного перекладу в університетах США» за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, захищеної у 2020 р. в Інституті вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, в тексті докторської дисертації не використовувалися.

Рецензенти:

 О. Г. ЯРОШЕНКО
 О. М. ОТИЧ
 О. М. СЛЮСАРЕНКО